

Nr 158.

Av herr **Björk**, om anslag till kapitalökning för fonden för räntefria studielån.

Med anledning av motioner, väckta vid 1918 års lagtima riksdag, i första kammaren (nr 76) och i andra kammaren (nr 128), beslöt riksdagen på extra stat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag å 100,000 kronor till räntefria studielån för underlättande av studiemöjligheterna för begåvade, men fattiga lärjungar vid offentliga bildningsanstalter av skilda slag.

För samma ändamål anvisade riksdagen år 1919 ett reservationsanslag för år 1920 å 150,000 kronor, och 1920 års riksdag anvisade likaledes ett reservationsanslag för år 1921 å 200,000 kronor.

Av statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementets yttrande till statsrådsprotokollet den 7 januari 1921 framgår, att Kungl. Maj:t den 19 juni 1919 utfärdat reglemente för utdelning av statens räntefria studielån (Svensk författningssamling nr 511) att gälla tills vidare, så länge riksdagen för detta ändamål beviljade medel.

Genom beslut samma dag utdelade Kungl. Maj:t av förberörda för år 1919 anvisade reservationsanslag studielån åt 81 av 713 sökande, med belopp, växlande mellan 750 och 1,500 kronor, samt till en sammanlagd summa av 90,585 kronor.

Genom beslut den 28 maj 1920 utdelades dels fortsatta studielån åt 50 av 53 sökande med belopp, växlande mellan 800 och 1,500 kronor, till en sammanlagd summa av 61,150 kronor, dels ock nya studielån åt 85 av 695 sökande med belopp, växlande mellan 600 och 1,500 kronor, samt till en sammanlagd summa av 102,850 kronor.

I skrivelse den 15 juni 1920 (nr 373) anmälde riksdagen, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts därom framställda förslag, dels

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 4 saml. 58 häft. (Nr 158—160.) 1

beslutat, att en särskild fond, benämnd fonden för räntefria studielån, skulle inrättas, från vilken fond, som skulle förvaltas av statskontoret, lån finge av Kungl. Maj:t utdelas för underlättande av studiemöjligheterna för begåvade, fattiga lärjungar vid offentliga läroanstalter av skilda slag. I avseende å grunderna för utdelning av ifrågavarande räntefria studielån skulle i huvudsak gälla vad Kungl. Maj:t i förenämnda den 19 juni 1919 utfärdade reglemente i detta hänseende förordnat. Såsom kapitalökning för denna fond för år 1921 anvisades ett reservationsanslag å 200,000 kronor, och beslöts att i nämnda fond skulle ingå jämväl de reservationsanslag, som för åren 1919 och 1920 uppförts i riksstaten för enahanda ändamål, med avdrag likväl av från dem utgående ersättning till postsparbanken för förvaltningskostnader i anledning av dess bestyr med ifrågavarande studielån.

Till sist framgår av departementschefens yttrande, att av de 748 sökande till erhållande av studielån från det för 1920 beviljade reservationsanslaget, vore utöver dem, som tilldelats studielån, ganska många synnerligen väl kvalificerade för erhållande av studielån, samt då det vore att vänta, att antalet behörigen kvalificerade sökande, särskilt till erhållande av fortsatta studielån, icke kommer att undergå någon minskning, syntes det honom, som det belopp, som för ifrågavarande ändamål utöver möjligen förefintliga besparingar bör stå till Kungl. Maj:ts förfogande för år 1922, icke kunna sättas lägre än till 200,000 kronor, eller samma belopp, som blivit anvisat för år 1921, varför han hemställer, att såsom kapitalökning för fonden för räntefria studielån på extra stat för år 1922 riksdagen måtte anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Av det sagda framgår, att av det anslag, 100.000 kronor, som riksdagen anvisat för år 1919, endast 8.8 % av de sökande kunnat komma i åtnjutande av ovannämnda förmån, till en summa av i medeltal 1,167 kronor och 71 öre till varje lärjunge. Av de medel, som för ändamålet stått till Kungl. Maj:ts förfogande för år 1920, har utdelats, dels fortsatta studielån till nära nog samtliga sökande, eller till 50 av 53 sökande, med i medeltal 1,223 kronor till varje lärjunge, dels nya studielån till 8.17 % av samtliga nya sökande, med i medeltal 1,210 kronor till varje lärjunge.

Om man nu förutsätter att lärjungar vid olika bildningsanstalter behöva i medeltal 5 å 6 år för sin utbildning och att de lärjungar, som år 1920 erhöilo förnyat studielån och de som samma år erhöilo studielån för första gången, ingiva förnyade ansökningar, och att nya ansök-

ningar till minst samma antal som år 1920 väntas, samt att lån kommer att erhållas till samma belopp och till samma antal som för år 1920, skulle redan för innevarande år i fonden för räntefria studielån uppstå ett betydligt minus. År 1922 skulle möjligheterna för låns erhållande komma att ytterligare betydligt beskäras, kanske till stor skada för samhället och icke minst för lärjungarna, som knappast i dessa tider hava några möjligheter att på privat väg erhålla medel för studiernas fortsättande och avslutande. Det goda syftet, att hjälpa fattiga, begåvade, arbetssamma och flitiga lärjungar till den plats i samhället, som deras naturliga anlag och begåvning kunde berättiga dem till, skulle kanske i viss mån komma att förfela sitt ändamål.

Med anledning av vad jag ovan sagt vill jag därför till riksdagen hemställa,

att riksdagen såsom kapitalökning för fonden för räntefria studielån på extra stat för år 1922 måtte anvisa ett reservationsanslag, som med 50 % överstiger det av Kungl. Maj:t äskade eller sammanlagt 300,000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1921.

N. Björk
i Tryde.
